

Μιχαήλ Μπακούνιν, Ούτε την ύλη τους ούτε το θεό τους

☰ Κατηγορία: Αναρχική Θεωρία

«Ονομάζοντάς μας υλιστές, σάς φαίνεται ότι ειπώθηκαν όλα, μοιάζει να έχουμε οριστικά καταδικαστεί, συντριβεί. Ξέρετε από πού προέρχεται αυτό το λάθος; Αυτό που εσείς και εμείς αποκαλούμε ύλη, είναι δύο έννοιες απολύτως διαφορετικές. Εκείνο που εσείς αποκαλείτε ύλη, είναι ένα πλαστό ον σαν τον θεό σας, τον σατανά σας, την αθάνατη ψυχή σας.

Είναι η απόλυτη χοντροκοπιά, η νωθρή κτηνωδία, ένα ον αδύναμο, όπως αδύναμη είναι η αγνή σας πνευματικότητα, η άϋλη, η απόλυτη. Όλα αυτά δεν υφίστανται παρά μόνο στην θεωρητική φαντασία των θεολόγων και των μεταφυσικών.

Η Ιστορία της Φιλοσοφίας έχει στο εξής ξεσκεπάσει την διαδικασία, εκτός των άλλων απλοϊκή, αυτής της ασυνείδητης δημιουργίας, την γένεση αυτής της

Οι πρώτοι στοχαστές, που αναγκαστικά ήσαν θεολόγοι και μεταφυσικοί, μιας και έτσι είναι φτιαγμένο το ανθρώπινο πνεύμα, ξεκινώντας πάντοτε από την ηλιθιότητα, το ψεύδος ή το σφάλμα για να φτάσει στην αλήθεια, μη δίνοντας τις καλύτερες συστάσεις για τις «άγιες παραδόσεις του παρελθόντος», οι πρώτοι στοχαστές λέω, συνέλαβαν ως σύνολο των πραγματικών υπάρξεων, τις οποίες γνώριζαν και τις οποίες αντιλαμβάνονταν αναμφιβόλως ως αυτές καθαυτές, όλα εκείνα που τους φαίνονταν πως συνιστούν την δύναμη, την κίνηση, την ζωή, την ευφυΐα και τα ονόμασαν με το γενικό όνομα «πνεύμα», κι έπειτα, σ' εκείνο το υπόλειμμα του ασχημάτιστου και αδρανούς περισσεύματος, που υπέθεσαν ότι πρέπει να μένει μετά από αυτήν την αφαιρετική εργασία, εκτελεσμένη ασυνειδήτως από το ίδιο τους το «πνεύμα» επάνω στον πραγματικό κόσμο, έδωσαν το όνομα «ύλη». Μετά, αυτό που εκπλήσσει είναι ότι αυτή η ύλη,

η οποία δεν υπάρχει παρά μόνο στην φαντασία τους, μοιάζει τόσο αδρανής, τόσο κτηνώδης, τόσο ηλίθια απέναντι σ' αυτόν τον θεό, που αντιθέτως εκτιμείται σαν ζωή, κίνηση, αιώνια ευφυΐα.

Σε ό,τι μας αφορά, με ειλικρίνεια εξομολογούμαστε πως δεν ξέρουμε ούτε την μία, ούτε τον άλλον, ή μάλλον γνωρίζουμε ότι αυτή η ύλη και αυτός ο θεός είναι αμφότερα όντα αφηρημένα, δημιουργήματα a priori της θεωρητικής φαντασίας των θεολόγων και των μεταφυσικών.

Μ' αυτές τις λέξεις, «ύλη» και «υλικό», εμείς αντιλαμβανόμαστε την ολότητα, ολόκληρη την κλίμακα των πραγματικών όντων, από τα πιο απλά ανόργανα σώματα, έως τον εγκέφαλο των πιο ισχυρών πνευμάτων, τα πιο ωραία συναισθήματα, τις πιο έξοχες σκέψεις, τις ηρωϊκές πράξεις, τις ενέργειες αφοσίωσης, την θυσία, τον εγωϊσμό, μέχρι και τις υποκρισίες και τις υπερβατικές παρεκκλίσεις του Ματσίνι. Έτσι, ωσαύτως, οι εκδηλώσεις της οργανικής ζωής, οι χημικές αναλογίες, ο ηλεκτρισμός, το φως, η θερμότητα, η έλξη των σωμάτων, δεν συνιστούν για μας τίποτ' άλλο παρά τις εξελίξεις, χωρίς αμφιβολία διαφορετικών αλλά

συνδεδεμένων μεταξύ τους, εκείνης της ολότητας των πραγματικών όντων που αποκαλούμε ύλη.

Πρέπει να επισημανθεί, επιπροσθέτως, ότι για μας αυτή η ολότητα δεν είναι η θεμελιώδης και δημιουργική αρχή, όπως εκείνη των πανθειϊστών, αλλά βεβαίως το Αποτέλεσμα, αιωνίως αναπαραγόμενο από μία απειρία ακατάπαυστων δράσεων και αντιδράσεων και από τον ακατάπαυστο μετασχηματισμό των πραγματικών όντων που γεννιούνται και πεθαίνουν στα σπλάχνα της.

Για να μην παρατείνουμε άλλο αυτήν την μεταφυσική διατριβή, ανακεφαλαιώνοντας θα έλεγα πως αποκαλούμε «υλικό» ό,τι υπάρχει και ό,τι παράγεται στον πραγματικό κόσμο, ακόμη και εκτός του ανθρώπου, και «ιδεατό» μόνον αυτό που παράγεται στο μυαλό, ή μέσω του ανθρώπινου μυαλού. Όμως, αφού αυτό το πεδίο είναι ένα ομοίως υλικό πράγμα, με την έννοια που έδωσα προηγουμένως σ' αυτήν την λέξη, γίνεται φανερό πως εκείνο που αποκαλούμε ύλη, δηλαδή ο υλικός κόσμος, με κανέναν τρόπο δεν αποκλείει τον ιδεατό».

* Πηγή: Μιχαήλ Μπακούριν: «Απάντηση ενός διεθνιστή στον Τζουζέπε Ματσίνι», εκδόσεις «Ελευθεριακή Κουλτούρα», Αθήνα, 1997, μετάφραση: Παναγιώτης Καλαμαράς.
